

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 4. An, & qualiter probent Acta publica, & judicialia?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

thoritatem, sed requiratur, tanquam solum complementum, & valorem actûs, jure ita disponente, v. g. quando dicitur, ad valorem donationis excedentis 500. Solidos requiri insinuationem: & tunc requiritur, ut descriptio fiat in actis publicis, & servetur solennitas de jure requisita *L. 32. C. de donationibus*; quo posito constat, ut talis exemplatio, seu exemplum plene probet, non requiri ejus publicationem, vel insinuationem; sed exigi ad alios fines. Observandum 2. in casu, quo Judex ordinarius ejus, qui petit fieri exemplum, petitioni desert, id fieri debere citatâ parte, cujus interesse potest exemplatio, hac ratione, ut si sit persona certa, citatio ejus fiat; si incerta, per edictum: si non subdita, citatione solum invitatoria, seu monitoriâ, non autem coarctatoria, ut diximus supra; & exemplationem fieri non posse, ubi in originali extat aliqua concellatio; quæ causa est, quod in *cit. c.* præcipiatur, ut Judex prius accuratè inspiciat originale.

1836.

Quæst. 2. est, an exemplum, seu copia transumpta faciat plenam fidem, quando asservatur in Archivo publico, ad hoc specialiter erecto, ut inibi solæ scripturæ authenticæ asserventur, addita per Archivarium inscriptione? Resp. quod sic, ex *Authent. ad hæc, C. b. t. ibi: Ad hæc ex his literis, quibus Adversarius tuus utitur, & profertur, rectè petis examinationem fieri. Item & charta, quæ profertur ex archivo publico, testimonium publicum habet*; id, quod aliqui etiam extendunt ad exemplum, præsentem parte adversâ registratum in actibus publicis; quibus addunt, exemplum etiam eo casu habere testimonium publicum, quo propter nimiam antiquitatem discerni nequit, an sit originale, an transumptum? modò contitare possit confectum esse ab eo, qui Tabellio fuerit, cum debitis aliâs solennitatibus, quod maximè procedere volunt in defectu aliarum probationum; eò quod ejus antiquitas ex privilegio illud eximat à præsumptione falsi.

§. 4.

An, & qualiter probent Acta publica, & judicialia?

Acta, licet quandoq; sumantur pro loco, in quo residet Judex, instructus de causa, recognoscens, ubi acta deteguntur, ut quilibet factum suum audiat, aut videat, & suum consequatur meritum: qui locus aliter etiam *jus* appellatur *L. pen. §. fin. ff. de just. jur.* tamen acta simpliciter sunt publicæ scripturæ negotiorum, quæ in judicio aguntur, continentem ordinem eorum, modum, & figuram, vel etiam sunt processus, sive gesta Curia; glossa in *L. acta, ff. de re judic. & c. quoniam contra, de probat.* Sunt in triplici differentia: nam quædam dicuntur *ordinativa*, quæ scilicet valent ad ordinationem judicii, ut est libelli oblatio, litis contestatio; quædam vocantur *indagativa veritatis*, quæ valent ad veritatis indagacionem, ut depositio testium, editio instrumentorum, & confessio partium; quædam nuncupantur *decisiva litis*, quæ valent ad decisionem causæ. Differunt à *Commentariis*, ut ostendit Baldus in *Annotat. ad L. abesse, de muneribus*, dicens, *commentarios* esse privatam memoriam; acta vero debere esse memoriâ publicâ testata, quæ in ærario esse solebat; de quibus V. dicta supr. à n. 157. ubi etiam distinximus acta in *judicialia, & non judicialia*, & amborum expositionem tradidimus; quibus positus:

Quæstio est 1. an acta requirant scripturam? 2. an præsentiam Notarii & partium? 3. an per acta judicialia probetur, rem ita gestam esse, prout scriptam exhibent acta? 4. an idem dicendum de actis Judicis solum existimati? 5. an acta, quæ valent in uno judicio, fidem faciant in alio? 6. an idem tenendum de actis coram Judice incompetente? 7. an probent, etiam peremptâ instantiâ? 8. an coram Judice subrogato?

Ad 1. Resp. scripturam in actis, non *judicialis*, non requiri ad eorum substantiam; secus in *judicialis*; ex dict. à n. 129. Ad 2. Resp. affirmativè, ex *c. quoniam*

quoniam 11. de probat. de quo n. cit. indubitatum enim est, esse de substantia actorum non modo præsentiam Judicis, sub cujus jurisdictione res gesta sit, & Notarii, seu actuarii; sed etiam partium. Ad 3. Resp. affirmativè ex n. 131. & seqq. Ad 4. Resp. quòd sic, ex dict. à n. 133. cum limitationibus ibidem positis; Ad 5. Resp. affirmativè, ex dict. à n. 139. Ad 6. negativè ex n. 137. Ad 7. affirmativè ex n. 132. Ad 8. Resp. pariter affirmativè, ex dict. à n. 132.

1840. Quæres 9. an acta probent etiam in alia instantia? 10. an pereunte instantiâ etiam pereant acta quoad effectum futurum? 11. an talis effectus durans inducat vitium litigiosi? 12. an, ut acta probent in alio judicio, necesse sit, esse publicata? 13. an acta probatoria, per sententiam confirmata, faciant jus inter alios? 14. an faciant fidem durante instantiâ coram Judice subrogato? 15. an etiam in alia instantia, peremptâ primâ? 16. an petentibus partibus testes iterum sint examinandi?

1841. Ad 9. Resp. quòd sic, inter easdem partes litigantes, si prior instantia per sententiam definitivam terminata sit; probatur 1. ex L. 2. C. de edendo, ibi: *is, apud quem agitur, acta publica tam civilia, quam criminalia exhiberi inspicienda ad investigandam veritatis fidem jubebit.* Deinde arg. L. 13. C. de Procuratorib. ibi: *ita demum super lite prosequenda, quam tibi mater mandavit, actionem intentare potes, si cum primùm litem contestareris, non est tibi eo nomine opposita præscriptio* (seu exceptio) *militiæ: quod nec cum appellatio agitur, tibi tibi objici potest.* Not. autem sermonem esse de actis *ordinatoriis* judicii, de quibus n. 1337.

1842. Ante responsionem ad 10. notandum, dicta acta posse comparari quoad effectus futuros ad ipsam litem, & merita causæ; vel, quoad effectus respicientes ipsam causam, & litem; effectus respicientes ipsam causam sunt interruptio præscriptionis; mala fides inducta per evocationem in jus primæ instantiæ; effectus futuri sunt, vis probandi etiam deinde in his, quæ in ordinariis judiciis præcesserunt, ut libelli oblatio, dilationes citatoriæ, litis

contestatio, &c. quibus positis: Resp. acta ordinatoria perire quoad effectus futuros pereunte instantiâ; non autem quoad effectus respicientes ipsam causam, & litem; ratio secundi est, quia præscriptio semel interrupta, non potest continuari, ut juvetur accessione prioris temporis; ratio secundi sumitur ex L. 2. ff. *Judicatum solvi*, ubi dicitur: *cum lite mortuâ nulla res sit, i- deo constat, fidejussores ex stipulatu judicatum solvi non teneri*; ex hoc enim deducitur, pereunte instantiâ (ut si lapsu temporis intereat, vel sententiâ absolutoriâ Rei) etiam perire acta; consequenter lite refuscitatâ etiam acta, ordinatoria judicii fieri debere de novo, non attentis prioribus etiam in his, quæ ante litis contestationem prioris instantiæ permissa sunt.

Ad 11. Resp. negativè; quia non potest dici res litigiosa, quæ non est; sed pereunte instantiâ lis non est; cum mortua sit; & ratio litigiosi sumatur à pendentia litis. Ad 12. Resp. quæstionem istam procedere de actis *probatoriis*, quæ habentur per depositiones testium debitâ formâ conscriptas, ac exceptas; de quibus ad factam quæst. Resp. negativè; quia illorum publicatio non facit aliquid ad augendam testium fidem; ergo eandem vim habent, debitè conscripta, & excepta fine publicatione; nec majorem ex publicatione: ergo idem est ad vim probandi, sive publicata sint, sive non; nec obstat, dici in c. 37. de Testibus, eosdem testes, si necesse fuerit, iteratò producendos esse, *cum attestations ipse sunt clausæ*; quo aliqui volunt insinuari, esse producendos, cum fuerint *apertæ*, hoc est *publicate*. Nam hoc ibi non intenditur; sed solum, quòd ubi fuerint *apertæ*, produci amplius non possint, propter periculum subornationis, ut diximus sæpius. Ad 13. v. ex dict. *supr. n. 131.* Ad 14. Resp. affirmativè, quia est moraliter idem Judex, ut notavimus n. 132. Ad 15. Resp. pariter affirmativè, sed solum inter easdem personas litigantes; ad 16. Resp. quòd sic. Utrumq; probatur, & prima pars ex L. 5. C. de *receptis, qui arb.* ibi: *adhæc generaliter sancimus, in iis, quæ apud*
Com-

Compromissarios acta sunt, si aliquid in factum respiciens, vel professum est, vel attestatum, posse eo & in ordinariis uti iudiciis.

1844. Altera de Testibus L. 20. C. de Testib. ibi: *cum apud Compromissarios Iudices testes fuissent producti, variatum est, utrum deberet eorum depositionibus in iudicio litigator uti, an non esset audendus?* Sancimus igitur, si quidem in compromissis aliquid pro huiusmodi causa statutum est (id est, si partes consenserunt, ut testium depositio probaret) hoc observari: *Sin autem nihil conventum est in huiusmodi casibus, si quidem super sint testes, licentiam habere eum, contra quem depositiones eorum proferuntur; si eos recusaverit, concedere testes iterum adduci, & non opponi eis, quod jam testimonium suum dederint: vel si hoc concedere minimè maluerit, depositiones eorum quasi factas accipere: Si verò res permixtae fuerint, & quidam ex his mortui, alii viventes, tunc in superstitum quidem testimonio eandem electionem servari litigatori, adversus quem testimonia proferuntur; in morientium autem personas, depositiones eorum non esse respuendas: omni (secundum quod jam prædiximus) adversus eas, & testes legitimo jure, quod ei competit, adversus quem proferuntur, integro servato.*

1845. Et quamvis lex ista loquatur solum de testibus deponentibus apud arbitrum; quia tamen arbitria reducta sunt ad normam Iudiciorum, idem dicendum venit de Testibus deponentibus apud iudicem; aliàs Imperator non statuisse, ut illis testibus mortuis fides adhibeatur; neque aliud evincitur ex c. 37. de Testibus. concedo enim inde haberi, quod attestations utriusque partis à prioribus Iudicibus receptæ, etiam apud posteriores fidem haberint ad terminandam litem; at ex hoc non probari, quod inibi dicatur, fuisse receptos sine novo examine, etiam si hoc pars periverit; sed potius, de consensu partium.

§. 5.

An, & qualiter probant libri Rationum?

1846. Ante resolut. not. *Ratiocinium* (ut definit Sylvester V. eod. n. 1.) esse redditionem rationis ex administra-

tionem vel publicam, vel privatam rei. Sunt igitur in duplici genere *ratiocinia*, nempe alia *publica*, quibus obligantur officiales Curiam ex administratione rerum pertinentium ad rempublicam, L. *officiales*, C. de Episc. & Cler. alia *privata*, quibus obligantur homines ex administratione rerum privatorum, ut tutores, actores, procuratores, executores, c. uno, de oblig. ad ratiocin. Quamvis enim ratio fumatur pro cautione, Authent. de nupt. §. sic itaque. Pro causa L. *eas obligationes*, ff. de capit. dimin. pro respectu proposito, seu consilio, L. *clam possidere*, ff. de aq. possess. pro mente legis L. *cum mulier*, ff. solut. matr. tamen fumitur aliquando pro supputatione, vel calculo, seu expensa: & quidem ab Azone in *summa*, §. est autem de edendo, definitur: *scriptura, causam negotiationis mutue edita de datis, & acceptis.*

Not. 2. esse discrimen inter *reddere*, 1847. & *edere rationem*; nam *edere*, est rationes exhibere, & copiam describendi facere: *reddere* autem, est computare, & quod reliquum est, restituere, L. *boves*, ff. de verb. sign. Unde apud Spiegel, V. eod. Rationes reddere plus est, quam edere: tutor reddit: argentarius plerumque tantum edit; *Rationes Calendarum recognoscere*, est per singulos menses præscripta nomina recensere, ut sciat, quid nominum quoquo mense factum sit. Similiter *Rationibus inferre*, est eam summam, quæ impenditur, in rationarium perscribere; *Rationibus referre*, est inter recepta computare; *Rationes referre* est computum reddere; *Rationes dispungere*, est computum examinare; Budæus in L. si Prior, de Pignor. *Rationarius codex* est, in quo rationes rerum gestarum continentur; vulgo *registrum* vocat.

Not. 3. *Rationum* appellatione, ut tradit Alciat. in L. 1. C. de edendo. ex L. *Carte*, de bono poss. non *instrumenta* tantum, aut *codices rationarii* continentur, L. *cum servus*, de condit. & demon. sed etiam *Calendaria*, *Diaria*, seu *Ephemerides*, & *adversaria*: itemque si qua in palimpsesto, seu deletitia charta, aut epistographo scripta sunt. *Rationalis* idem est, quod *Logista*, nempe qui reddendis rationibus præ-

est,